

2012'nin Ardından

Ramazan GÖKÇE

Pamukkale Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, 20070 Kınıklı, Denizli

Received (Geliş Tarihi): 05.12.2012, Accepted (Kabul Tarihi): 07.12.2012✉ *Corresponding author (Yazışmalardan Sorumlu Yazar): rgokce@pau.edu.tr (R. Gökçe)*

☎ 0 258 296 31 06 📠 0 258 296 32 62

2012 yılı gıda endüstrisi açısından dünyada çok başarılı bir yıl olarak geçmedi ne yazık ki. 2011 yılında önemli buğday üreticisi ülkelerin buğday ihracatına getirdikleri kısıtlamalar, süt ve ette artan fiyatlar-daralan üretim değerleri ve belki en önemlisi küresel iklim değişiklikleri nedeniyle yağışlarda yaşanan anormallikler ve azalan kullanılabilir su kaynakları... Bütün bu olumsuzluklara rağmen yedi milyarı aşan dünya nüfusu ve bu nüfus içerisinde açlık sınırında yaşayan bir milyar insan... Yani, dünya üzerindeki her yedi kişiden birisi açlık sınırında yaşadı 2012'yi.

Ülkemizde de gıda endüstrisi açısından pek başarılı geçmedi 2012. 2012'ye günler kala 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 102 ayrı yönetmeliği yayınlandı. Sektördeki kargaşayı önleyeceği beklentisiyle büyük ümitler bağlanan gıda ile ilgili yönetmelikler gıda alanındaki karmaşayı gidermek yerine bazı alanlarda daha derin sorunların oluşmasına sebep oldu. Gıda alanında en çok konuşulan konuların başında bakanlığın kanununun 26. madde 4. fıkrasına dayanarak hileli ürün üreten işletmeleri ilan etmesi geldi. Bazıları bunu olması gereken bir uygulama olarak görürken, büyük bir çoğunluk uygulamanın sakıncalarını dile getiren açıklamalar yaptılar. Gerçekten de ülke genelinde bazı illerdeki gıda işletmelerinin ürününü analize alıp, bu ürünlerde tespit edilen hataların ilan edilmesi, sadece o işletmeleri değil, o işletmenin şahsında aynı ürünü üreten diğer işletmeleri de cezalandırmıştır. İlan edilen (ifşa edilen) işletme sahipleri haklı olarak, aynı ürünü aynı şekilde üreten başka illerde veya ilçelerde olduğu için ürünü analize bile alınmayan diğer gıda işletmelerinin bu durumda hatasız mal ürettiği anlamının çıktığından şikâyetçi olmuşlardır. Ayrıca bazı uygulamalarda bakanlığın analiz yaptığı laboratuvarların yetkinlikleri de sorgulanmıştır. Kısacası, hatalı ürün üretmelerin ifşa edilmesi pek de işe yaramamıştır. 2012 Kasım ayında ilan edilen son listede olduğu gibi birçok marka ise işletmelerin ikinci, üçüncü markaları olup bu markaların

piyasada hemen hemen hiçbir tanınırlıkları yoktur. Bu durumda ilan edilen markaların halk nezdinde herhangi bir önemi kalmamakta ve bakanlığın bel bağladığı **"tüketici tercihini etkileme"** beklentisi boşa çıkmaktadır.

2012'nin bir diğer önemli konusu tam buğday unundan yapılacak ekmek idi. Yine daha sağlıklı olacağı beklentisi ve **"ekmek satılan her yerde tam buğday ekmeği de olacak"** amir hükmü ile tanıtılan proje de kendisinden bekleneni veremedi. Temmuz ayı başında yürürlüğe giren ve daha sağlıklı olacağı kamu spotu reklamlarıyla duyurulan uygulamada, tam buğday ununa yönelik düzenlemenin yapılmadığı ancak bakanlığın tam buğday unundan ekmek üretmeyen fırınlara ceza kesmesi sonunda anlaşıldı. Şimdi tekrar başa dönülüp tam buğday unu ile ilgili düzenlemenin yapılması beklenenecek. Eğer bu düzenleme yapılabilirse, tam buğday ekmeği her fırında üretilecek ve ekmek satılan her yerde de satılabilecek.

2012'nin son ayında yayınlanan bir diğer düzenleme ise Et ve Et Ürünleri Tebliği idi (05 Aralık 2012 tarih ve 28488 sayılı Resmi Gazete). Üzerinde akademisyenler, sanayiciler bakanlık ve diğer kamu kuruluşları temsilcilerinin uzunca bir zamandır çalıştığı tebliğ de daha yayınlandığı gün eleştirilmeye başlandı. Hem de bu düzenlemenin bazı üreticileri yasal olmayan üretim yöntemlerine sevkedeceği endişesi ile. Gerçekten ilginç bir durum. Eğer eleştiriler doğru ise (!) kanunun açıklamasını yapmak üzere yayınlanan tebliğin, üreticileri kanunsuz uygulamalara sevk etmesi herhalde bize özgü bir durum olacaktır.

2012'nin belki de en önemli konusu bir tarım ve hayvancılık coğrafyası olan ülkemizin saman ithal etmek zorunda kalmış olmasıdır. Her ne kadar yetkililer bu durumu bahar aylarındaki yağışların yetersizliğine bağlamış iseler de işin aslının devletin verdiği ucuz kredilerle hayvancılığa soyunan kişilerin hayvanlarını

besleme konusundaki duyarsızlıklarıdır. Çünkü cazip kredilerle hayvancılığa başlayan bu insanlar, hayvanların 7 gün 24 saat bir şeyler yemek zorunda olduğunu ve bunun önemli bir bölümünün kaba yem olması gerektiğini bilmiyorlardı veya unuttular. Onlar inekleri, ne versen onu yiyecek ve yem seçmeyecek tavuklar gibi zannettiler. İşte bu zan ve arkasından gerçekleşen uyanış nedeniyle 2013 yılı “**inek kesim yılı**” olarak ilan edilmiş durumdadır. Gerçekten de mezbahalarda şu günlerde ciddi sayılarda inek kesimleri yapılmaktadır. Bu manzaranın bizi tekrar 2009’daki günlere götürmemesini diliyoruz.

Tarihin tekerrürden ibaret olmaması için geçmiş hatalarımızdan dersler çıkartmalıyız. Bunun için dönem sonlarında genel bir değerlendirme yapılması, hatalı uygulamalara son verilmesi gereklidir. Bu açıdan bakıldığında, gıda alanında yapılan hatalardan gerekli derslerin çıkarılmadığını görüyoruz. Her alanda sonuna kadar özelleştirmeyi savunan hükümetin et ve süt

konularında ise sıkı bir devletçilik özlemi içerisinde olmasını anlamak gerçekten zor. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı sayın M. Mehdi Eker’in Et ve Balık Kurumu’nu Et ve Süt Müdahale Kurumu haline getirmek istedikleri şeklindeki beyanı önümüzdeki günlerde devletin iyi bir süt ve et ürünleri üreticisi (!) olmaya aday olduğu izlenimini vermektedir. Buradaki hareket noktasının hayvansal ürünlerin son tüketiciye pahalıya satılması olduğu hepimizce malumdur. Oysa et ve sütün niçin pahalıya satıldığını ortaya koyabilmek için üretiminde kullanılan girdilerin fiyatına bakmak gerekmez mi? Bu ürünlerin pahalı olmasının üretiminde kullanılan girdilerden değil de üreticilerden kaynaklandığını düşünmek, kanımızca bindiği dalı kesmekten başka bir şey değildir.

2013 yılının, geçmiş hatalardan dersler çıkartarak daha az hataların yapılacağı; üretene, işleyene, tüketene ile herkesin sağlıklı, mutlulukla yaşayacağı bir yıl olmasını diliyorum.